

20.10.2020

TALVEN 2020/2021 REITILASKENNAT

Talvi- ja kevätlaskennoista ei muistuteta erikseen, joten kirjaa laskentapäivät kalenteriisi:

SYSSLASKENTA	lauantai 31. lokakuuta – sunnuntai 15. marraskuuta
TALVILASKENTA	perjantai 25. joulukuuta – torstai 7. tammikuuta
KEVÄTLASKENTA	lauantai 20. helmikuuta – sunnuntai 7. maaliskuuta

Talvilintulaskennat ovat jälleen alkamassa. Kiitämme kaikkia laskentoihin osallistuneita ja toivotamme antoisia laskentoja niin uusille laskijoille kuin konkareillekin.

Tämä saatekirje on lähetetty kaikille, jotka ovat palauttaneet tuloksia kahden edellisen talven laskennoista. Lähetämme kirjeen sähköisenä niille havainnoijille, jotka ovat ilmoittaneet havaintonsa verkkotallennuslomakkeella ja joiden sähköpostiosoite on tiedossamme. Paperilomakkeella tuloksensa lähettäneet saavat paperikirjeen, jossa on myös lomakkeita ja palautekirjekuoria alkavan talven laskentoja varten. Muistathan ilmoittaa muuttuneet yhteystietosi Linnustonseurantaan.

Tietojen tallennus jatkuu viime vuonna käyttöönotetun talvilintulaskennan verkkotallennusjärjestelmän kautta. Seuraavassa on esitetty, mihin talvilintulaskentojen tietoja on hyödynnetty viime aikoina. Lisäksi lopusta löytyy tiivistetysti neuvot uuden järjestelmän käyttöön ja tietoja uusista tulossivuista. Lisätietoja, ohjeita, lomakkeita ja lisää tuloksia löytyy Linnustonseurannan sivuilta: <https://www.luomus.fi/fi/talvilintulaskennat>

Antoisia laskentoja toivottaen,

Ina Tirri & Aleksi Lehikoinen

Linnustonseuranta, Luonnontieteellinen
keskuseumio

PL 17, 00014 Helsingin yliopisto

linnustonseuranta@luomus.fi

050 3774266 / 050 3182334

Tero Toivanen

BirdLife Suomi

tero.toivanen@birdlife.fi

LUOMUS
LUONNONTIETEELLINEN KESKUSEUMIO

The logo for BirdLife Suomi features a stylized blue bird in flight above the text "BirdLife" in green and "SUOMI • FINLAND" in blue below it.

MUISTUTUS HAVAINTO- JA TULOSPALVELUJÄRJESTELMÄSTÄ

Talvikaudesta 2018/2019 lähtien talvilintulaskentojen havainnot on voinut ilmoittaa joko uuden Suomen Lajitietokeskuksessa (Laji.fi) sijaitsevan Talvilintulaskenta-järjestelmän kautta tai paperilomakkeilla. Lajitietokeskus on Luomuksen rakentama palvelu, joka kokoaa suomalaista lajitietoa eri lähteistä.

Pääset uuteen tallennusjärjestelmään osoitteessa: <https://laji.fi/theme/talvilintulaskenta/instructions>.

tai valitsemalla ensin www.laji.fi ja valitsemalla yläpalkista: ”*Tallenna havainnot*”, jonka listasta: ”*Talvilintulaskenta*”.

Talvilintulaskentareittejä ja tuloksia voi tarkastella järjestelmään kirjautumatta, mutta havaintojen ilmoitus vaatii rekisteröitymisen ja kirjautumisen.

Linkit laskentakaverisi sekä aikaisempi Hatikka- tai Lintuvaara-tunnus

Ennen tulosten ilmoittamista laskijan on kirjaututtava Laji.fi-sivuille. Valitse oikeasta yläkulmasta rekisteröidy/kirjaudu, ja tarvittaessa lue ohjeita kirjautumissivun oikeasta yläaidasta: ”*Käyttöohjeet*” <https://laji.fi/about/2189>

Nykyisessä tallennusjärjestelmässä useamman laskijan laskennassa havainnot saa halutessaan näkymään kaikkien laskijoiden omissa havainnoissa. Tämä edellyttää, että laskijat ovat rekisteröityneet Laji.fi -järjestelmään ja ovat linkittäneet profiilinsa eli ovat järjestelmässä ns. toistensa kavereita.

Mikäli haluat nähdä omat aikaisemmat Hatikkaan tai Lintuvaaraan tallennetut havaintoeräsi Lajitietokeskuksen hauissa, niin voit myös linkittää Hatikka- ja Lintuvaara-tunnukseksi Laji.fi-tunnukseksi oikeasta yläkulmasta löytyvästä profiili-kohdasta. Tietoja varten tarvitset Hatikka- tai Lintuvaara- tunnukseksi. Mikäli olet unohtanut tunnukseksi, voit tiedustella niitä Linnustonseurannasta.

Laji.fi-lomakkeen käyttö

Talvilintulaskentareitti valitaan BirdLife Suomen jäsenyhdistysten perusteella löytyvästä reittilistasta. Ensimmäisellä ilmoituskerralla reitin perustiedot on syötettävä itse. Myöhemmin kentät: ”*Reitin vapaamuotoinen kuvaus*”, ”*Vesistöt*” ja ”*Mitä biotooppiin Muu (F) kuuluu*” kopioituvat lomakkeelle automaattisesti edellisestä järjestelmään ilmoitetusta laskennasta. Automaattisena kopioituvia kentän arvoja pääsee kuitenkin muokkaamaan.

Uutena tallennuksessa on myös se, että iälleen määritettyjen yksilöiden osuus on mahdollista kirjata kaikilta lajeilta. Aiemmin ikäjakaumatietoa on kerätty laulu- ja kyhmyjoutsenesta, mutta nykyisen lomakkeen käyttöönnoton myötä tietoja toivotaan kaikilta lajeilta, joilta määrittäminen kyetään luotettavasti maastossa tekemään (joutsenten ohella esimerkiksi kanahaukan, lokkien ja mustarastaan ikämäärittämiseen kannattaa kiinnittää huomiota). Valtaosa ikämäärittämisestä jää tyhjiksi maastomäärittämisen mahdottomuuden tai vaikeuden vuoksi.

Lajitietokeskuksen talvilintulaskentalomakkeelle ovat siirtyneet Hatikassa piirretyt kartat, mutta mikäli yksityiskohtaisempi reitti ei näy lomakkeen karttaliittymässä, piirrä reitin tarkempi kulku karttatyökalun avulla.

Kun olet syöttänyt havainnot, ja haluat tallentaa ja lähettää tiedot eteenpäin, valitse **Tallenna julkisena** (painike vihreällä pohjalla). Täyttäessäsi lomaketta, se on tallentunut väliaikaisesti selaimesi muistiin. Jos joudut jättämään laskennan tallennuksen kesken, valitse **Tallenna julkaisematta** (painike keltaisella pohjalla), jolloin havainnot tallentuvat omalle Laji.fi-tilillesi, mutta eivät välity Linnustonseurantaan tai näy tulospalvelussa. Pääset muokkaamaan tallentamaasi (sekä julkisena että julkaisematta tallennetut) havaintoerää *Omat havaintoerät* -kohdasta sivun vasemman reunan valikosta.

Uudet tulossivut

Tulossivujen suurimpana uudistuksena on mahdollisuus tarkastella talvikantojen muutoksia paikallisyhdistyksittäin tai valitsemalla tarkasteluun useamman yhdistyksen yhdistelmän. Ominaisuuden toivotaan olevan iloksi sekä laskijoille että myös esimerkiksi innostamaan ja helpottamaan paikallisyhdistyskohtaisten katsausten laadinnassa.

Lisäksi tulossivuille on tulossa muun muassa karttavertailutyökalu, jolla tietyn talven lintutiheyksiä voi verrata pidemmän ajan keskiarvoon kartoilla. Tulossivuja kehitetään edelleen.

Tulossivuihin on yksityiskohtaisempi opastus tuoreimmissa Seurantauutisissa, joka on luettavissa osoitteessa: <https://www.luomus.fi/fi/seurantauutiset>. Seurantauutisissa on muutenkin paljon asiaa linnustonseurannan viimeaikaisista toimista.

Jos kohtaat ongelmia rekisteröitymisessä, havaintojen tallennuksessa tai muussa, ota rohkeasti yhteyttä: linnustonseuranta@luomus.fi

Kaikki palaute on arvokasta, koska sen perusteella järjestelmää ja tulossivuja kehitetään edelleen.

TALVILINTUAINEISTON HYÖDYNTÄMINEN

Viime talvena kerättiin tarkempia tietoja talvehtivista vesilinnuista, ja näistä on tulossa tarkempi artikkeli seuraavaan Linnut-vuosikirjaan. Laskennat onnistuivat hyvin, ja leudon talven myötä useita vesilintuja havaittiin selkeästi normaalia enemmän.

Talvehtivien vesilintujen aineistoa on hyödynnetty kahdessa uudessa artikkelissa, jossa tarkastellaan suojelualueiden roolia sopeutua ilmastonmuutokseen. Talvien leudontuessa vesilinnut talvehtivat yhä pohjoisempina. Euroopan laajuiset tutkimukset osoittavat, että eniten vesilintuja talvehtii suojelluilla, kansainvälisesti tärkeillä lintualueilla. Näillä alueilla vesilintumäärät ovat myös voimakkaimmin kasvaneet.

Euroopassa talvehtivien vesilintujen määrät ovat yleisesti kasvaneet 1990-luvulta, mutta viime vuosina kannankasvu on hidastunut tai kääntynyt jopa lievään laskuun. Pitkäaikaisissa seurannoissa on todettu, että suurimmat lintumäärät talvehtivat BirdLifen nimeämillä kansainvälisesti tärkeillä lintualueilla (Important Bird and Biodiversity Areas eli IBA).

Vesilintumäärät ovat kasvaneet nopeammin suojelluilla IBA-alueilla verrattuna suojelemattomiin IBA-alueisiin. Tutkimusalueella IBA-alueista kuitenkin vain kaksi kolmasosaa on suojeltu. Talvehtivien vesilintujen määrien nopea runsastuminen suojelluilla tärkeillä lintualueilla voi johtua siitä, että nämä kohteet on paremmin turvattu ihmistoiminnan aiheuttamalta häiriöltä kuin suojelemattomat kohteet.

Yksi tutkimuksen johtopäätöksiä onkin, että IBA-alueet edustavat talvehtiville vesilinnuille parhaita elinympäristöjä ja että alueiden suojelutilanteen parantaminen on tehokas tapa vahvistaa kansainvälisesti yhteisiä vesilintukantoja. Toisen tutkimuksen mukaan lintuyhteisöt siirtyvät nopeammin suojelualueilla, joilla ympäristön laatu on todennäköisesti parempaa kuin suojelemattomilla. Talvehtijämäärien odotetaan tulevaisuudessa kasvavan edelleen Pohjois- ja Itä-Euroopassa ilmastonmuutoksen vuoksi, ja tärkeiden alueiden tunnistaminen ja suojeleminen on näillä alueilla nyt erityisen tärkeää.

Linkit alkuperäisjulkaisuihin:

Pavón-Jordán, D., Abdou, W., Azafzaf, H., Baláž, M., ... & Lehikoinen, A. 2020: Positive impacts of Important Bird and Biodiversity Areas on wintering waterbirds under changing temperatures throughout Europe and North Africa. — *Biological Conservation* 246: 108549.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S000632071931170X>

Gaget, E., Pavón-Jordán, P., Johnston, A., Lehikoinen, A., ... & Brommer, J. 2020: Non-breeding waterbirds benefit from protected areas when adjusting their distribution to climate warming. — *Conservation Biology*

<https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/cobi.13648>

Eurooppalaisia seurantatietoja voi tarkastella nyt myös verkkosivuilla: <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/summary>. Euroopan Unioni toteuttaa kuuden vuoden välein Euroopan lintudirektiivin raportoinnin, jossa jäsenvaltioiden ilmoittavat kaikkien pesivien lajien populaatiokoot, kannanmuutokset sekä osasta lajeista myös talvikannanarviot ja -muutokset sekä lajiin kohdistuvat uhkat ja paineet. Arvioinnin tarkemmista tuloksista on tulossa syvällisempiä analyyskejä. Verkkosivuilla on nähtävillä mm. joidenkin vesilintujen kannanmuutokset eri Euroopan maissa.